

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznil, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 24. rožnika 1870.

List 25.

Iz Cérknice. O. — Slavno vredništvo! Strašna nesreča 19. jun. pri nas v vasi „Martinjaku.“ —

20 hiš in vse druge poslopja je ogenj pokončal, — tudi veliko prešičev! Škoda je neizrečeno velika — tem hujša za-nje, ker so ravno ti v devetih letih dvakrat, trije celo trikrat do čistega pogoreli! Radi bi se bili zavarovali, — pa niso zamogli — zarad prevelike revščine. Usmilite se jih, Vi vsi, kateri človeško čutite! Vsak dar bo z veseljem in s hvaležnostjo sprejet, bodi si denar, obleka, ali kaj živeža.

Pristavek. Slišali ste nesrečo, usmiljeni rojaki! „Usmilite se, in boste usmiljenje dosegli.“
Vred.

Olika in molitev.

(Konec.)

Mojstri v godbi, slikanju in zidanju so pričevali dela v imenu naj sv. Trojice. Naj slavnejši delalni zmožnjaki se redko in neradi ponižujejo pred tekmečem (poskušavcem z njimi) in vendar, kedar njih skladbe pretresujejo tisučeri zbranih, priznavajo: „To je dano iz neba!“ kakor je to storil Jož. Haydn, slišati naj močnejši kor svojega „dela.“ Tudi drugde terdi, da molitvi ima zahvaliti svojo umetnost. Vojvodje, kot Sobieski, Ziethen, maršal de St. Arnaud ali Pellisier, se razlikujejo v naklonosti k molitvi. Le-ta poslednji je poslal naj krasnejše palme škofu Algierskemu, da bi bile posvečene na cvetno nedeljo, in l. 1862 je navdušeno prosil, da bi se smel postaviti v redo braniteljev stolice apostolske; škof Algierski ga je vidil pogosto, da je sklepal ročici hčeric svoji in jo je učil križ delati. Zmagovalec pri Sebastopolju je umerl med molitvijo in je meč svoj odkazal „Materi Božji zamurski.“ Vodje ljudstva in demokrati se nahajajo v verstah molitvenih mož; spominjamo le O' Connella. Slava Božja, prostost cerkve, blagor vlasti, to je bilo cilj in konec tega velikana. V poslednji svoji volji piše: „Telo Irskemu, serce Rimu, dušo nebu.“ Res, ljubil je svojo vlast, zato ji daruje telo; bolj je vendar častil svojo cerkev, zato ji odkazuje serce; nad vse je pa vdan Bogu, njemu izročuje dušo. In kedar se je obravnavalo o svobodi ali sužnosti irskega naroda, stal je slavni agitator v kotu stanja parlamentarnega in je rožni venec molil.

Poglejmo dalje med narod naš, in naše oko se zahvalno obrača k nebu, zakaj glej! molitev posvečuje, oblačuje, lepša vse njegove veje. Z molitvijo je začel kmet delo, in olahčeval si ga je s pobožno pesmijo. Molitev in pesem dajete delalcu in rokodelcu silo in sterpežnost. Zvonar je med molitvijo vlival raztopljeno kovino v kalupe; gorjanci si kličejo: „Bog daj srečo“ in med molitvijo in petjem začenjajo svoje delo. Pervo

sporočilo, katero je prinesel v našem stoletju dalnopoljski prekatlantiški, glasilo se je: „Slava Bogu na višavah.“

Molitev je dvigala oliko, pravi neki učenjak. Zakaj če moli kristijan, in ni njegova molitev zgolj ustna, mora pri tem misliti. Nauki pa, kateri so v molitvah, so vsepričujočnost, svetost Božja, svoboda in neumerjočnost človeka, greh, odrešenje in potreba milosti, ktera nas poživlja in povzdiguje. V takovem prostoru kerščanske metafizike je delalen tudi duh tega, ki ni dobil sploh dušnega izobraženja; v molitvi se uči tega, o čemur pravijo modroznanci, da je vsem težko, vsem potrebno, kar vendar le malo kdo doseže. In zato se prigodi, da možje molitve in kiparstva neizobraženih izrečejo take misli, ktere napolnujejo tudi slavne učenike s strahom in občudovanjem; in to nam veselo razsvetljuje ono resnico, da edina knjiga „o nasledovanju Kristusa“ je več duhov izomikala, serce oblačila, bolj tedaj razširila civilizacijo, kakor cele kopice popularne filozofije, podlistkov, vvodnih člankov in drugih sredstev novoveke civilizacije. K civilizaciji spada gotovo poleg izomikanja duha tudi oblačenje serca. In da to dela molitev, da je vzdigalo nravnega obnovenja, da je buditeljica vsake čednosti, je reč znana, in ni treba tega dalje preiskavati.

Molitev je takovo sredstvo oliko, da se ne obotavljam terditi, da je z opušanjem posvečevanja nedelj in praznikov vgasnila tudi poslednja iskra pevskega ognja v duši naših pesnikov, zakaj brez pobožnosti ni poezije, pravi nekdo. Od tistega časa, ko je pesništvo postalo razumarno, vsmertilo si je lastno mater, ktera ga je živila, in na sebi je zveršilo samomor, in mi se moramo prepričati pri našem vernem ljudstvu, kako nedelja poetiški žar razliva na osebe in njih razmere. Stopimo le v poslopja kerščanskega ljudstva našega, kedar cerkev slavi velike svoje praznike, in vidimo, da se je zjasnilo oko bolnega, kakor da bi se bile bolečine umirile, na licih se razodevije mir in pokoj; mejosebna čast in nežnost se obnavljate pri zaročenih; mičnost ljubezni materske se množi, vikša, otroci se priserčniše tiše k svoji materi, in njih serce je bolj odperto ganljivim njenim besedam. Kmet je pozabil na svoje reve, rokodellec je zadovoljen s svojim stanjem; domači gosp. je mirnejši in zvestejši. V nedeljo se oblači revni v beljšo srajco in čistejšo opravo, in to že vzdiguje misli, osnažuje kal mišljenja suženskega in opominja na boljši del človeka, na viši cilj in konec. Vzemite le delalcem nedelje in praznike, in zamorite jim duha, pokopljete telo v nečistost in nesnago, in sperela obleka razpade kos za kosom na zdvijanih služabnikih dela. Nedelja je gotovo zlati členek v železni verigi našega življenja; mladeneč in deklica iz vasi občudujeta krasne stolpe in višave svoje cerkve, mogočne njene stebre, umetna stropja; tudi revni rokodellec je napolnjen z radostnim ponosom,

stoječ v hramu Gospodovem poleg knezov in velikašev, ki so v Kristusu bratje; slavne njegove božje službe in krasne pesmi, **kt**ere so že davno skladali in peli njegovi predniki, **te** ga napolnjujejo z blagim veseljem. Skerbi zemeljske in reve so ostale za pragom cerkve in duh se vzdiguje s pobožnimi glasovi više nad zemljo in nad trudno življenje, zopet šest dni na njej prebiti. Glej, **k**ako mirni, **k**ako blaženi in veseli stopajo naši dragi iz cerkve in se vračajo domú. Stari oče korači še urno in junaško; srečen mož s tovaršico svojega življenja; otroci in vnuki tekajo zraven njih, iz oči jim gleda pokojna in čista vest. Kmetje so vidili z zlatom pretkane obleke, z dragimi kameni olepšano moštranco in druge lepe reči svoje cerkve, pa vendar se jim hlepno in lakomno ne toži po premoženju pozemeljskem, kakor je pri mestnem nizkem derhalstvu, ktero ne pozna več molitve, ko ogleduje drage stvari pri zlatarju ali bogatinu. In kako to? Oni pobožni ljudje so molili, oni so ne mara slišali ravno v pridigi o Karlomanu, ki je bil po rodu knez, in je vendar nizke službe opravljal na Monte Kasinu; ali o sinu kupčevem iz Asisa, ki se odreče svojemu dedištvu, reven hodi po svetu, da bi naučil bogatine zopet moliti. (Po Cyr. a Meth.) M—č.

Obrazec iz nove ére.

Spisan za „Besedo“, ki so jo osnovali ljublj. bogoslovci v čast ss. Cirila in Metoda 19. maja 1870.

I.

(Janez vidi od daleč priti svojega prijatla Tonea in pospeši korake.)

Janez bogoslovec. *) Bog te sprimi, dragi brate! Serčno me veseli, da te zopet vidim zdravega čez leto in dan; ali reči moram, da si se po vnanjem zelo spremenil: tvoja velikanska brada in telesna oprava po naj novejšem kroju ste dolgo časa gojile dvom v meni, si-li Tone, ali ne!

Tone (filozof „comme il faut“). **) Da, sem ves, kar me je!

Janez. Pa, kakor se vidi, si močno utrujen. Vsediva se tu-le na klopčico, da malo pokranjljava. (Se vsedeta.)

Tone. Da sem se spremenil, zelo spremenil, ti kaj rad verjamem, prijatelj! Prosto in brezskerbno, se ve da tudi neredno in nerodno življenje, ktereга živimo akademiki saj prve leta v polni meri, mora človeka fizično in moralično popolnoma predrugačiti. Le pomisli, brate, kak strašansko razloček! — iz temnih ječ gimnazijskih, kjer te pestuje nečloveski terorizem in okrutni obsolutizem, kjer vlada brezozirna otročja pedanterija in sramotna sklavarija — odpusti mi izraz — priti na enkrat v prijetne, solnčnate gaje prostosti in samostalnosti, kjer se ti svet povsodi prijazno smehlja in ti radodarno odpira svoje bogate zaklade vsakoršnega veselja, vsakojake zabave! Kaj ne mora to človeka na mah prestrojiti? Zagotovim te, prijatelj, da se mi je po 14dnevem bivanju na Dunaji vsaka katica mojega života zdela živeja in gibčnejša, oči so se mi odperle, zavedel sem se, čutil, da sem „jest.“ — Ali ta promena se razteza tudi čez vse duševno življenje, čez vse mišljenje. — Na gimnaziji so ti bile vsakdanja piča suhoparne slovnice; k večemu si dobil za priboljšek boren grizljaj kakega nerazumljivega klasika, ktereга ti je profesor še nerazumljivše komentiral; tukaj je nakopičeno obilo blaga

z mnogoverstnimi pomočki, po kterih si moreš razsvetljevati duh in bistriti um; tu se zajema vednost iz njenih pravih nepotekljivih virov. Da — ne čuti se razžaljenega — tudi tisuči in tisuči onih predsodkov, ktere so nam nakladali dolgočasni profesorji verouka tu polagoma do zadnjega zginejo. (Janez stermi.) Prosto življenje, prosto mišljenje, vse prosto in prosto — to ti je „Leben,“ Janez! „Tako mladost se vživa jasna!“

Janez. E, brate! zelo sem se zmotil nad teboj! Ti res nisi več nekdanji Tone, pri čigar prijateljskem sercu mi je tako dobro delo, kteremu sem tako zaupno razodeval vesele ali bitke prigodke! Vidim žalibože, da se je tudi nad teboj vresničil izrek, da je na Dunaji ali blato ali vihar: blato je ogerdilo tvoje prej tako čisto, tako jasno serce, vihar je odnesel neprecenljivo blagoserenost s premnogimi lepimi lastnostmi, ki so te prej slehernemu omilile. Po pravici pravi slovenski kmet: „kdor gre na Dunaj, naj pusti trebuh zunaj,“ ali jest bi ta pregovor spremenil in bi rajši djal, da naj pusti tudi vero doma ali pa naj si jo priterdi k persom, kakor naši kmetje bankovce, kadar gredo na somenj, da je tam ne zgubi ali kakemu krivonosemu Izaku, kterih je tam vse živo, ne prodá ali ne zamenja za par puhlih fraz. O tempora, o mores!

Tone. Oho, Janez, počasi — počasi! Nikar tako ojestro ne sodi, sicer se mi bo hotlo misliti, da imam pred seboj kakega osornega, nad seboj samem se grozečega, starokopitnega hribovskega župnika, ki po celo kopo lét ne vidi družega nego mežnarja, juho in kozarec pred seboj na mizi, in ne bere družega nego kakega dosluženega pridigarja, ki šteje že več posestnikov kakor strani, moralno Danico, antidualvalne Novice, in znabiti s kakimi peterimi enakomislečimi tovarši v kompaniji na državnih bérgljah težko dihajočo, komaj se premikajočo botro „Laibaherico.“ — Kaj si tudi ti že v številu onih mračnjakov, kterim so ogromni napredki sedanjosti tern v peti? Menda vendar ne? Da ti je semeniški zrak dobro teknil (prime Janeza za brado) in te po zunanjem kaj lepo spremenil, ti berem iz okroglih lic, ali nikdar bi ne bil prisojeval nedolžnemu talarju toliko regenerativne (prerodivne) moči, da more pametnemu človeku v kratkem do dobrega možgane zmesi. — Zdrami se, Janez, zdrami, spreglej, pomisli, da ne more zmirom le po starem in po starem biti. Svet hiti naprej ter poruši v svojem naglem diru vse, kar noče ž njim, temveč se mu terdovratno ustavlja. Omika je prederla že naj nižje kroge človeškega društva, ona razprostira bolj in bolj svoje široke krila, vse beži tropoma v njeno varno zavetje; le vi ostanete večni konservativci (starega se deržeči). (Mirneje.) Vendar pa upam, da bodo očitvidni dokazi dandanašnjega napredovanja tudi vas sčasoma na boljše obrnili, kajti svet je prerazsvetljen, da bi se mogel in hotel še ravnati po vaših pravilih, ktere si je dalo lahkoverno človeštvo prvih časov rado posiliti, ki pa nikakor ne vgajajo sedanji „êri.“

Janez. Veš kaj? S celo cajno zabavljam, i si mi jih naštel zoper duhovne, njih študije in zoper nas bogoslovske „mračnjake,“ si me prepričal, da si res konjske skoke delal v napredovanju, prišel od čiste vode do kalne mlake, s cvetečega travnika med ternje, z ravnega polja na kraj pošastnega propada. — Svet jo jaderno briše naprej, praviš, in povleče v svojem berznem teku vse seboj. Tudi tebe je, žalibog! zavlekel, ali pa mar res naprej?! — „Naprej“ in „naprej“ — silo važna, mnogopomenljiva beseda našega veka, zmagovalno geslo sedanje nore „êre“ „Le naprej“, se derejo na vse gerlo novokopitni laži-liberalci: ali godi se jim, kakor jezdecu, ki se je v svoji pijanosti vsedel narobe na konja in čim bolj se mu je zdelo, da divja naravnost naprej, tim bolj se je odmikal nazaj, in ko je slednjič menil, da je do-

*) Černo oblečen, s popotno palico v roki; odbija napade mirno, semtertje posmehljivo in satirično.

**) Z veliko brado, v pisani, novokrojni obleki, z naočnikom na nosu, smolko v ustih, palčico v roki, torbico na strani. Govori bolj ošabno, moško in nekako zaničljivo proti svojemu nekdanjemu tovaršu bogoslovcu.

spel na odločeno mesto, je bil revež daleč daleč od njega; pramček ga je zanesel v ravno nasprotno stran . . . „Žajfajo“ se z žajfo „kulture“ in „svobode“, ali ne opazijo bedaki, da ni znotraj taka, kakor kaže goljufiva vnanjost in da so dan na dan bolj černi in sajasti, čim bolj se dergnejo. — „Proč s temo, luč mora biti,“ rigajo na vse pretege, ali kje je ta svetloba? Kot temnjak bi jo jaz vendar moral viditi; oziram se po nji, pa je le ni ugledati, boje bi moral še kakih deset svetilnikov prižgati, da bi jo našel. — Res, čudna taka svetloba!

Tone. (Bolj sam za-se.) Aha, peče ga!

Janez. O nekakih pravilih tudi nekaj kvasiš. Ktere ti niso po godi? Le spovej se jih, Tone, odkritoserčno; kajti, dobro vem, da ne govoriš iz lastnega prepričanja, ampak le prodajaš blago, ki se po večjih mestih razprodaja in ponuja v vsakem kotu; upam, da se bova kmalo in z lepa zmenila!

Tone. (Osorno.) Oj, kaka prederznost! Ti revše, misliš tedaj mahom pobiti stalne principe „omike“ in „svetlobe“, kateri že toliko časa stojé nepremakljivo kljub silnim navalom surovosti in teme? Kaj radoveden sem! — Pervo tedaj, kar mi nikakor ni po volji, kar se ne vjema s človekovo prostostjo, je vaša „morala“ (npravna), ki ti je povsodi z velikansko šibo za petami, kamorkoli se ganeš. Človek naj živi, kakor ga nagiba njegova narava; punktum!

Janez. No no! Dobro znaš „punktirati“ in priceptavati: — samo ne vem, če bo deržalo? . .

Naj bolj pametno je po tvojem, da človek živi „natorno“, naravno. Dobro! To se pravi, se mi zdi: vdaj vdaj se — meni nič tebi nič — vsemu slepemu nagnjenju, z naj večjo postrežljivostjo spolnuj vse, česar poželi meso in koža, polnost in telo, ravno tako kakor brezumna žival. Ne smeš mi zameriti, ako ti prav naravnost povém, kdo naj bolj „natorno“ ter naravno živi, ki se ne zmerši za drugo, samo da ohrani samega sebe in svoje pleme. To so ti ščetinasti želodarji ali pujsi, prava podoba natorne propalosti. Vstvarjeni so po vsem tako, da z glavo rijejo po tléh in preberskajo vsako nesnago in blato iskaje živeža nenasitljivemu želodcu, in že otrok z nekako zaničljivostjo in boječim začudovanjem gleda te „natorne požeruhe. — Po tem plemenu živali se obično tudi ljudje imenujejo, ki prav nič ne čislajo telesne in dušne snage. Edini razloček med temi in unimi je ta, da si uni ne domišljajo tolikanj o sebi, kolikor le-ti, ki se sami poživinijo. „Ponatornosti“ same na sebi bi tedaj jest nikomur odveč ne priporočal, ker ste divjačnost in dušna nesnaga prade v njeni družbi, ker ste — rekel bi — njen bistveni del. Kaj praviš k temu, Tone?

Tone. Jest pa le terdim, človek naj živi „ponatorno“, saj je človek le žival na višji stopinji; žival je pa človek na nižji stopnji popolnosti. Tudi žival misli, pametuje, je zvita itd. in pri marsikteri se ne pogrēša nič drugega nego govorjenje. (S poudarkom.) Menda si vendar kaj slišal o naj novjših teorijah Vogt-ovih?

Janez. To pa to! Ali še kako bolj neslano več? . . Možje, ki te norije znajdejo, so v marsikterem oziru pač na nizki stopnji, na nižji kakor živali. Kajti, še živinče, kakor sam praviš, ima kolikor toliko pameti; Vogt pa še tisto zametuje, in ki hodijo k njemu v opičarsko šolo, je tudi nimajo preveč, sicer bi takim bedarijam ne dali dobre besede, ne trosili zlata za to, da jih kdo sme „afne“ imenovati. — Da ima Vogt svoje pradede kje v srednji Afriki, bi bilo skorej verjetno. Res, da so nekteri nepomenjivi razločki med njim in njegovimi žlahtnicami, da ima n. pr. on namesto repa frak; da imajo te možgane v glavi, on ajdovico; da te hodijo po nogah, on po glavi. Pa to nima nič v sebi, saj jim je v ostalem do pičice enak, ali ni res, Tone?

Tone. Ti se sedaj nerčuješ iz sledkov (resultatov), ki so tekli iz temelitih preiskav; ali počakaj le še nekoliko let! Naj natančnejše primerjanje človeškega in živalskega organizma, naj novejšje opazovanja duševnih zmožnosti različnih živali — vse kaže na to, da sta si človek in žival najbližja sorodnika. To je neoverzljiva naravoslovska istina.

Janez. Res naravnost čeljusto-slovska istina. Pogledjmo tedaj, v čim sta si človek in žival enaka! Oba imata organično telo in nagon k ohranitvi samega sebe, človek pa ima razun telesa tudi od Boga vstvarjenega duba, ki vé za-se, ki se spoznava, ki prevdarja, odkod da je, kdo da je, zakaj da je itd. Do teh in enakih misli se žival nikdar ne more popeti. Se vé da, ako človeku vsaki dan zapored le to roji po glavi, ali bo ob desetih ali enajstih zajuterkoval (v postelji — kaj pa da), kaj bo o poldne jedel, po čem ga bo zvečer pil itd., in se mu dan na dan bolj priljublja to gastrisko (želodčevo) mišljenje in življenje, si tudi na vso moč prizadeva znebiti se neprijetnih misli o pravičnem Sodniku in kaznovalcu, o življenju po smerti itd. in se čedalje bolj bliža živalim.

Tone. (Se na tihem jezi in reči.) Neumnost!

Janez (nadaljuje brez prenehanja). Take živali v človeških podobah tajijo Boga in neumerjočo dušo, ali zakaj? To nadležno vest bi radi ugnali, ki jih povsod preganja s svojimi glasnimi opomini; pa ta huda naga-jivka nič ne mara, ne dá se zatreti, ne utešiti; oni vpijejo, ona pa še bolj. Zasramujejo brez odnehanja naj veličastnejše verske resnice: Boga, Odrašenika, cerkev in njene naredbe; ali ne premislijo bedaki, da ravno s tim strastnim zasmehovanjem pričujejo za nje, zakaj gotovo bi ti bobnači jezik lepo za zobmi deržali, ako bi jim ne bile tako šembrano nadležne misli na te „šlevarije“ — kakor pravijo — ki se jim nehoté vrivajo. Ker se jih pa nikakor ne morejo odkrižati, si iščejo knjig in časopisov, v katerih se vera očitno taji in vse kar je Božjega v sméh obrača; zahajajo v družbe, kjer se ravno to ponavlja; napravijo si sami kako tako zvano „zistemo“ in to navezanost na slepo natoro imenujejo potem „svobodo“; tu jo imaš?! Ravno tako zove goljuf svojo obertnijo „geschäft“, tat svoje rokodelstvo „industrijo“, nesramni razuzdanec svojo premeteno mežgavost „galanterijo“, in prevzetni bogataj, ki človeka med bogove povzdiguje in zraven do živali ponižuje, kakor mu bolj služi v opravičenju svoje ošabnosti ali razberzdanosti — brezštevilo kerdele svojih trapastih dedukcij in vertoglavih hipotez imenuje „filozofijo.“ Kaj pak? Lepo ime se dobi za nar ostudniši reč. Bog nas varuj pred zaznamnjanimi vašimi —ijami!

Tone. (Hitro in razdražen.) Pred vsim pa pred teologijo in njenimi načeli, pred duhovniin njihovim poveljstvom! — Posti se! Še tega se manjka. Kje je to zapisano?

Janez. (Seže v besedo.) Molči, molči o postu, lepo te prosim, ktereга v praksi nikdo tako ne spoštuje, kakor ravno vi filozofi!

Tone. (Nadaljuje ne gledé na to opazko.) Hodi v cerkev! Prelepa hvala, to je za tercijalke!

Janez. Bi tudi časih kakemu „filozofastru“ ne škodovalo!

Tone. Ne pijančevaj, lepo keršansko živi! to in drugo ti nalaga vsako nedeljo na grešne ramena razbijaje in ropotaje na leci, kakor bi bil zdiviljal; ali da bi se sam po tem ravnal, kaj še? Naj prvo živite vi, kakor se spodobi, potem vas bomo vbogali, ako bomo hoteli. (Hodi razserden gori in doli.)

Janez. Aha, zdaj si mi jo pa zabelil, kaj ne? (Mirno.) Moralčni zgubljenčiki in drugi, ki imajo marsikak funtek na vesti, se mislijo naj ložje oprostiti dolžnosti, ktere jim naklada vera, s tim, da skerbno

stikajo po izgledih tega ali unega malovrednega duhovnega in se pokratkočasijo s škandalčki, ki se je kateri znabit v resnici zgodil; ki so pa večidel gola laž.

Tone. Vsak berač svojo mavho hvali.

Janez. Najdejo jih kmalo po brezštevilih časnikih, ktere zmažejo judovski „škribaksi“ in ki so si postavili orjaški namen napadati cerkev, gerditi njene služabnike itd. Tudi v Ljubljani imamo požrešnega čuka, ki ima nenavadno lastnost, da po dnevi izhaja, in ga žene neko posebno pohlepje kljuvati na černo barvo in z divjim serdom — ali rekel bi rajše, z otročjo neposajenostjo — lučati blato na vse, kar se mu zdi duhovsko in cerkveno, ali tudi slovensko. Potem pa pravijo, „zakaj bi neki jest drugače živel, poznam duhovna, ki je storil to pa to“ itd. Ali to je kaj jalov izgovor! Ta je skočil v Ljubljano, boš tudi ti šel za njim? Ta si je vrat odrezal, si ga boš tudi ti? Bes te plentaj! Če si pošten človek, ogleduj se po poštenih in pametnih, ne po malopridnih, sodbo in kazen pa prepusti Bogu; saj bo prišel čas, ko bo vsakdo prišel na vevnik in bo svoje plačilo prejel. Osebne vrednosti ne morejo duhovske časti zbrisati; to bi vendar „filozof“ moral vediti! Da sicer tudi duhovni nevredni svojo službo veljavno opravlja, ti ne bom razkladal; vprašam te le nekaj: Ti potuješ — postavim — skozi velik gojzd, silnega truda si skorej omagal, žeje se ti je posušilo gerlo; na enkrat ugledaš prijazen studenček, ki marljivo vervra iz starega trohjenega štora. Boš-li ti morda dolgo premišljal, ali hočeš piti in se okrepčati s hladno vodico, ali ne? Boš-li zahteval, da naj žlebec, po katerem se pretaka, bode zlat ali srebern? (Tone molči. Janez čez nekoliko časa): Gotovo ne!

Tone. (Zaničljivo, v stran obrnjen.) Jest pač ne vem, v kaki zvezci bi bil ta studenec z menoj in z mojimi prejšnjimi besedami!

Janez. Pomen tega izgleda gotovo razvidiš, ako nisi slep. Le pojdi tedaj „in pace“ rakom žvižgat s svojimi frazami, s kterimi si si napolnil torbico (pokaže na njo), mislim, da ne boš zbral krog sebe mnogo prozelitov. Dam ti prijateljski svēt, prej ko mogoče narobe obrni mavho in stresi iz nje abotnije, pa pristopi k studenčku, ktereга sem ravno omenil, da te neha glava boleti in da se ti sterpljeni udje zopet malo oživē. — pa nikar si ne domišljuj, da res vsak vrelec iz truhlega dupla vrē.

Tone (Se sili svojo zadrego prikriti). Ha, ha, ha! kaj si ne domišljaš! Sicer sem pogubljen, kaj ne? (Ošabno.) Vaših studencev jest ne rabim, imam obilo svojih, ki nikdar ne usahnejo, dokler je kaj cesarskega v žepu. Ali ako vaših ostrih zapovedi ne spoim, me po smerti čaka strašna kazen, da zlodej z menoj naj hujšo peklenko peč zakuri? O groza! in tudi vi sirote, ki vas je zadela nesreča, da ste rojeni v drugi veri, tudi vi ne pričakujte milejši osode; v vaši veri se ne morete zvečičati! (Proti Janezu:) Tako znate strašiti, vi škapulirniki, prav po keršanski ljubezni, kaj ne? (Jezno.) Vsaka vera je dobra, vsaka mora človeka dovesti do zaželenega konca!

Janez. Si mi jo pa spet zasolil! Te klamarije bi pa vendar ne bil pričakoval iz ust omikanca, kakor si ti. Ali urno k reči! Vse vere so dobre — praviš —; jest bi djal pa, da se to reče boljše: vse vere so slabe, kajti ako bi bile vse enako dobre, bi ne ena ne bila prava, ampak vse bi bile napačne in lažnjive, zakaj kar ni pravo (resnično), tudi ni dobro; dobre in resnične pa vse nikakor ne morejo biti, ker ena ravno tisto zaverže, kar druga terdi. Ktera vera je pa edina prava in dobra, si se učil v šoli, torej mi ni teba ti razlagati. Sploh si od takih ljudi, ki pravijo, da je vse eno, ako ima človek za božanstvo marogastega bika (kakor Egip-

čani), ali pa pravega, živega Boga, iti ne morem misliti družega, nego da se s pametjo kregajo, da vēs, Tone!

Tone. Da, da; še enkrat ponovim, vse vere so dobre; in gotovo bi si jest ne prizadeval, da bi koga odvernil od njegovega prepričanja, naj bo kakoršno koli. Živi pošteno, veruj kar hočeš!

Janez. Čakaj tiček, boš kmali v kletki. Ti prideš — postavim — k divjakom, ki verujejo, da svojemu bogu posebno vstrežejo, ako kakega človeka s kocinami vred požró, in ti bogočastniki in tvoji „dobri vérci“ začnejo — meni nič tebi nič — pred tvojimi očmi brusiti nože, pripravljati vilice in se zmiraj bližje krog tebe muzati. Tebe jame hudo stiskati pri sercu, lasje se ti ježijo, da ti klobuk prizdigajo, kurja polt se ti dela po celem životu, strah in groza te spreletuje od palca do temena; kaj je početi? Ne boš-li ti v tej prestrašni zadregi z besedo in z obrazom lačnih človekožercev od dotedanjega prepričanja odvrāčeval? (Tone nekoliko osupnjen postoji.) Molčiš?..

Tone. (Nekaj časa pomišlja.) Dal bi se jim brez odloga pojesti!

Janez. Hotel si sicer stvar na smešno zasukati, ali tvoje obnašanje te je izdalo, in s tim si naj očitniše pokazal, da le svojeglavnost iz tebe govori, ne pa prepričanje. Memo tega pa mislim, da bi ne prišlo na to, da bi te divjaki požerli; tvoje meso bi se jim naj berže zdelo prevlačno, preomledno. — Ako se ne motim, si tudi izrekel s posebnim povdarkom, da je zadosti, da človek pošteno živi, veruje naj, kar hoče, ali pa nič ne.

Tone. Djal sem te besede in se ne ganem od njih ne za palec; čez glavo je zadosti za vsacega človeka, da pošteno živi.

Janez. No, no! počasi bova že prišla skupaj; prej si hotel le natorno (živalsko) življenje, zdaj tirjaš že pošteno?

Tone (se prime za glavo). Ni res!

Janez. Praviš torej, da zadostuje pošteno življenje! Kaj pa da? Da te ne denejo par let na grad hladit, ali da te ne obesijo, je menda zadosti; ne pa pred Bogom! — Pred vsim pa je s poštenostjo kaj čudna! Ako ti Bog ne odkaže zakonov poštenosti, in ako si smē vsakdo sam postaviti meje zanj, je vesoljni svet poln poštenjakov! Vsaki jud, ki ponuja in hvali na vse usta kako sprideno blago, te bo tisučkrat zagotovil, da je poštenjak — z lahko vestjo, saj mu talmud kristjana goljufovati ne prepoveduje, — in vendar mu ne boš verjel. Ravno taka je pri kristjanih; poštenost in pravičnost ste kaj vlačni (elastični) lastnosti. „Jest ne kradem, ne ubijam, nihče me ne more spraviti v „prežon“ ali na vislice in — zato sem pošten mož!“ se ti usti vsak hlačman; vendar pa vé vsakteri, ki se je le nekoliko ozerl po svetu, da je število neobešenih malopridnežev neizmerno veliko, obešenih pa prav majhno, in da ni vse pošteno, kar prosto po ulicah leta. Kaj premorejo nekteri vse početi, preden jih dobi sodnija v pest! (Bolj tiho.) Saj smo se nedavno prepričali!

Tone. Si zdaj pri kraji?

Janez. Menda.

(Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Katoliška družba bode v ss. Petra in Pavla praznik o 1/2 10 na priterjenje vis. čast. škofijstva imela v nunski cerkvi slovesno sv. mašo s pridigo in darovanjem za uboge. Sv. Peter je namreč poseben zavetnik ali patron katoliške družbe. Znano je, da oddelek za ubožne iz te družbe ima redno vsaki drugi četertek seje in neprenehoma obdarovava ubožne. Priljudno so torej vsi prijetli ubožnih povabljeni k duhovnemu opravilu in k darovanju ali ofru.

Iz Loč. (Prijet. pismo.) Letošnje Šmarnice so bile kaj lepe in so močno dopadle; zaupajo naj vsi, ki so jih obhajali, da trud pri Marii ne bode zastoj. —

Več goric je toča prvi dan križevega tedna čisto pobila. Pri sv. Vidu na ptujskem polju je šla rogljata in kakor pest debela, da je več živine umorila in tudi dva otroka usmrtila. S Pohorja je 12. maja voda skoraj po stotu težke kamnje valila čez njive, travnike in vinograde proti Čadramu, da je bilo strah; oblak se je bil utergal, kakor pravijo, in toča je zlo potolkla.

Iz Stajarskega. V oklicu „Slovenci! snujte si katoliško-politična društva!“ „Danica“ h koncu sestavka piše, da se otrokom „v šoli tu pa tam pravi, da ni potreba več s „Hvaljen bodi Jezus Kristus“ pozdravljati. Tudi jest imam priložnost, iz naše fare omeniti moža (za to pot še z zamolčanim imenom osebe in kraja), in sicer krajnega šolskega ogleda, ki otrokom v šoli pravi, „da si on ne šteje v čast, če ga s tim pozdravom pozdravljajo;“ neki veljaven mož je na to djal, da bi se naj vprašal, kako se bi mu pa tedaj moglo na mesto pozdrava rekati? morda: „ti pritepenec ti!“ Ta človek, kar se zoper vero katoliško in sploh nrvnost tiče, je pravi garibaldež. Vsemu, kar je katoliških opravil, pri pogrebu, pri kakem „žegnovanji,“ kar se tiče sv. maše najemati itd., on z vsimi zvijačami in ostudnimi besedami nasprotuje in zabavlja. „Nebes tako ni,“ on preklinja.*) Posvečevanje cerkve je zaničljivo narisal. V „Dan.“ že naznanjeno in od vseh farmanov s tako veliko priserčnostjo gospodu fajmoštru skazano zahvalo za sv. misijon, kakor se skorej za gotovo vé, je on z lažmi in zvijačami popisal in v „Tagespošto“ poslal; hotel je še neki celo sveto spoved s svojimi „merkovanstvom“ skruniti, kar vendar vrednik „Tagespoštni“ v list vzal ni. Ob času „konkordatoborstva“, ko Marenberžani niso bili napravili razsvetljave padlemu „konkordatu“, jim je iz repe molek napravil in poslal, ter tako zasmehoval, da se nočejo veseliti, če se sv. materi katoliški cerkvi pravice pri izreji otrok jemljejo. Takega šolskega ogleda je dala mladini nova era! Sploh je vse ljudstvo zdaj zoper njega. Ne vem, zakaj ga nam je postavilo okrajno šolsko svetovalstvo? Menda za zasluge zavoljo poslanega moleka. Taki človek je šolski ogleda. Bog nam daj skorej bolje.

Iz Gorice. Pri nas so imeli šmarnice ves mesec majnik v cerkvi sv. Ignacija, v predmestni farni cerkvi na Piacuti, v kapeli brez madeža spočete Device M. in pri kapucinarjih — samo v laškem jeziku. Želeti bi bilo vender, da bi se tudi Slovencem kaj dalo! (Zbudite se vender! Mar slovenske dušice niso vredne duhovnega kruha. Vr.)

Sosebno mične so bile šmarnice v cerkvi na Piacuti, s kratkimi in tehtnimi premišljevanji. Pri sv. Ignaciju je imel vsakdanje govore v. č. oče jezuit Giuriceo, nalašč v to iz Dalmacije poklican; v kapeli prečiste Device pa v. č. g. dr. Zorn, profesor bogoslovja.

Zadnji dan majnika so prevz. knez in nadškof pri sv. Ignaciju sv. mašo brali in sv. obhajilo delili veliki množici ljudstva.

Tudi po deželi so duhovni sem ter tje šmarnice imeli — in ta nežna in sprelepa pobožnost se bolj in bolj razširja po naši preljubi Materi in Devici Mariji.

Iz Gorice. Vsaka dežela ima svoje božje pota, kamor ljudstvo večkrat ali saj enkrat v letu popotva.

Pri nas na Goriškem imamo Sveto goro pri Gorici; svetišče Matere Božje na otoku Barbani blizo Ogleja in druge. Na Koroškem imajo božjo pot na svetih Vuša-

*) Čudno! — Drugi nejeverniki in trebuchamoljci pa v nebesa prav radi verujejo, še pravijo, da je Bog „vse za nebesa stvaril“ — menda tudi požigavce in sodomitarje: le samo pekla nočejo spoznati.

rijih, pri sv. Kervi idr.; na Kranjskem je Šmarna gora; na Blejskem jezeru pri Mariji Devici; sv. Jošt; sv. Neža na Kumu in več družih; na Stajarskem Marija-Celj. —

Ves katoliški svet pa je imel od nekdanj dve naj imenitniji božji poti; eno v Jeruzalem k krajem, po katerih je Jezus vesoljni svet greha in pogubljenja odrešil; drugo pa v Rim, na kraje, kjer sta pokopana pervaka apostelnov ss. Peter in Pavel, kakor tudi nekateri drugi apostelnji, n. pr. sv. Matija, sv. Jernej id. in brezštevilna množica mučencev in prvih kristjanov.

V ta dva kraja so potovali verniki v vsih stoletjih, potem ko so bili apostelnji po vsem svetu vero v Kristusa razširili, in se je taista povsod za vse čase vko-reninila.

Vsi stanovi so se vdeleževali tih božjih potov; so-sebno radi so pa božjo pot opravljali v Rim, ker v Jeruzalem je bilo preveč daleč; tudi je bila z velicimi nevarnostmi božja pot sklenjena.

V Rim so potovali k grobom apostelnov in mučencev cesarji in kralji, knezi in imenitjaki, bogati in revni, vsako leto na tisuče in tisuče; tudi na sto in sto tisučev se je štel večkrat ptujcev v Rimu iz vsih krajev, ter so obiskovali omenjene grobe. Težavna in daljna pot jim je bila prijetna in primerna pokora za grehe. Obiskovanje grobov pa jim je služilo v poterjevanje v dobrem; serca katoličanov so se po takem obiskovanju še bolj tesno sklepale s prestolom rimskega papeža, sv. Očeta vsacega časa, katerih vsakteremu je Jezus po sv. Petru dal ključ nebeškega kraljestva, oblast namreč in dolžnost naložil voditi in pasti čedo in pastirje.

Sosebno v sedanjem stoletju, naj bolj pa med vladanjem papeža Pija IX ljudstvo iz vsih krajev in naj imenitnejši gospôda vré proti Rimu. Železnice in parobrodi lajšajo težave popotovanja; živejši vera v pervaštvo sv. Očeta nad vso katoliško cerkvijo močno pri-ganja katoličane potovati v kraj, kjer so košice apostelnov v sprelepih bazilikah in cerkvah hranjene, in kjer tako rekoč bivajo duhovi zavoljo vere umerlih ter stojijo na strani sv. Očetu in njih okolici, da morejo voditi prav in v zveličanje duš celo cerkev.

In, o kako srečne so se šteli katoličani vsih časov, ktere je ali lastna volja, ali pa so ga tudi dolžnost in okolišine peljale v Rim. Tudi pisavec tih verstic, kakor je znano, je bil po dobrotni volji svojega prevz. gospoda tako srečen, da je bival pri grobih apostelnov in mučencev več časa.

In prepričal se je, kako res je to, kar terdi vsak, ki je v ravno tem kraju že kterikrat bil: da neizbrisljive mile lepe čutila se pri onih grobih za vselej vtisnejo romarju v serce.

Po dnevu, kadar je taki kristjan — grobov obiskovalec — sam, brez družine, ga domišljija nazaj prese-luje v one svete, sprelepe kraje, — po noči se mu v sanjah pritikajo in vsnovajo ravno ti kraji. V cerkvi, pri molitvi gleda v duhu taki romar kraje in se v duhu sklepa s tistimi romarji, kteri ravno zdaj obiskujejo omenjene grobe. Spomin enega romarja poviša vsako veselje, tolaži v vsaki žalosti, in popisati se ne dajo občutki, ki jih ima zmerom v sebi tisti, ki je hodil po svetih krajih rimskega mesta. Le kdor je bil sam tudi tam, pozna te občutke.

Toda le malemu številu celega ljudstva je dano, se vdeležiti tega srečnega romanja.

Ali bi ne bilo tedaj dobro, da bi saj nekoliko se vdeležil sleherni katoličan sreče romanja v Rim? Ali si ne želi tega slehern vernik?

Ker si tedaj želi vsak katoličan potovati ali romati v Rim; vendar pa vsakemu to dano ni, so sv. Oče 28.

febr. 1870 o zaslišani (kterega je „Danica“ že popisala) obljubili, in vsled te obljube s pismom (breve) 8. aprila dovolili: Da se omenjena in od slehernega zaželena Božja pot v Rim, namesto v resnici, zamore tudi po duhovno opraviti

Ta dovolitev velja za Gorico, Ljubljano in Karmin.

V pojasnilo, kako so sv. Oče to privoljenje dali, postavim tukaj papeževo pismo (breve) za Gorico*), ki se tako glasi v prestavi:

Pij P. IX.

Vsim, ki bodo pričujoči list brali, pozdrav in Apostoljski blagoslov.

Ker želimo pospeševati z nebeškimi zakladi cerkve vero kristjanov in zveličanje duš, dovoljujemo s pričujočim listom po svoji apostoljski oblasti vsim vernim obojega spola, ki bodo svoje grehe resnično obžalovali, se jih prav spovedali in sveto Rešnje telo vredno prejeli, ter pobožno obiskali sedmere cerkve v mestu Gorici ali zunaj mesta, zato od škofa odločene, in sicer en dan v letu, ki bo od istega škofa v to odločen, in bodo tam pobožno molili za zedinjenje keršanskih poglavarjev, za zatiranje krivovér in za povišanje sv. matere cerkve: — da zadobijo vse tiste odpustke, odpusčenje grehov in zljajšanje pokore, ktere bi zadobili, ako bi osebno obiskali sedmere cerkve zunaj in znotraj našega slavnega mesta (Rima). Veljave tega lista nima opovirati nič karkoli si bodi. Pričujoča privolitev ima svojo veljavo le sedem let.

Dano v Rimu pri sv. Petru pod perstanom ribiča dne 8. apr. leta 1870, 24ga našega pastirstva.

(L. S.)

Vidil:

Pij IX, papež.

Andrej m. p., nadškof.

Namestu kard. Paracciani Clarelli

Fr. Profili m. p., namestnik.

(Sedmere bazilike v Rimu so znotraj mesta: bazilika sv. Petra, sv. Janeza v Lateranu, sv. D. Marije Snežnice, sv. Križa v Jeruzalemu; zunaj mesta: sv. Pavla, sv. Boštjana, sv. Lorenca.

Namesti njih so odločene v obiskovanje v Gorici: 1. škofijska ali metropolitanska, 2. sv. Ignacija, 3. sv. Vida na Placuti, 4. sv. Roka, 5. cerkev frančiškanov, 6. kapucinov in 7. uršulinaric. Obišče jih enkrat v letu s popolnoma odpustki, kadar je komu bolj priložno. Namen obiskovanja je: vdeležiti se popotovanja v Rim; sosebne gnade zadobiti, pokoriti se zavoljo greha.)

Universis Christifidelibus praesentes Literas inspecturis Salutem et Apostolicam benedictionem.

Ad agendam fidelium Religionem et animarum salutem coelestibus Ecclesiae thesauris pia charitate intenti omnibus utriusque sexus Christifidelibus vere poenitentibus et confessis ac sacra Communione refectis, qui septem Ecclesias tam intra Civitatem (Labacum, Cormons) Goritiensem sitas, per Ordinarium designandas, in uno anni die per eundem Ordinarium specificando, devote visitaverint et ibi pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione ac Stae. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, ut eas omnes et singulas Indulgentias, peccatorum remissiones ac poenitentiarum relaxationes consequantur, quas consequerentur, si septem Almae Urbis Nostrae tam intra quam extra ilius muros sitas Ecclesias, ad id designatas personaliter et devote visitarent, Apostolica Auctoritate tenore praesentium concedimus et indulgemus.

In contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunque. Praesentibus ad Septennium tantum valituris.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die VIII. Aprilis MDCCLXX Pontificatus Nostri anno vigesimo quarto.

(L. S.)

Vidi.

Pius IX. Pont. Max. Andreas mp. Archiepiscopus.

Pro. Dom. Card. Paracciani Clarelli

Fr. Profili mp. Substitutus.

Romanje tedaj s popolnoma odpustki je, kakor v Rimu tako tudi pri nas v Gorici, v Ljubljani in v Karminu, le enkrat v letu obdarovano. Kdor pa večkrat po onih cerkvah roma z namenom potovanja v Rim, postane deležen vsaki pot posebnih velikoštevilnih odpustkov, ki so v Rimu s tim obiskovanjem sklenjeni.

V Gorici so prevzv. nadškof določili v obiskovanje tisti dan, kterega si kdo po svojih okolišinah zvoli, zato ker ni mogoče, da bi ob enem in tistem dnevu vsak po omenjenih cerkvah romal, ko bi bil kaki gotov dan, postavim velika noč, ali veliki Šmaren v to odločen.

Tudi v Rimu je volitev dni za potovanje vsacemu na prosto voljo prepuščena, ako ravno imajo tudi nektare dni v letu, o kterih je potovanje očitno, kterega se tedaj vdeleži, kdor koli hoče.

V Rimu se obiščejo sedmere bazilike v to odločene tako, da tisti, ki v cerkev pride molit, moli naj prvič pred sv. Rešnjim telesom, potem gre k grobu aposteljniov in mučencev, in na to še obišče tudi druge oltarje v to odmenjene. Moli se, kar se hoče po namenu sv. Očeta, v povišanje sv. cerkve, zatiranje krivovér, — in moli se tudi v kak poseben namen, zavolj kterega kdo božjo pot opravlja.

Ker je pa stolnica sv. Petra v Rimu, v kateri ravno zdaj očetje vesoljni zbor imajo, naj imenitnejši celega sveta, in je v nji sedem oltarjev s sosebnimi odpustki obdarovanih; torej so sv. Oče tudi z drugim pismom (breve) dovolili še druge duhovne dobrote. Namreč: V Gorici v stoljni cerkvi, v cerkvi sv. Ignacija, sv. Vida in frančiškanski, v Ljubljani pa v Šenklavški, pri sv. Petru, pri oo. frančiškanih, pri sv. Jakopu in pri nunah — v vsaki izmed tih — se dvanajstkrat v letu obišče sedem oltarjev (kjer jih ni toliko, se obišče eden ali drugi oltar po dvakrat), ter je obiskovalec deležen vsih milost (gnad) in odpustkov, kterih je deležen tisti, ki je priromal k sv. Petru in tam 7 oltarjev obiskal.

Tu v Gorici smo dotično zgorej omenjeno pismo (breve) v latinskem, laškem, slovenskem in nemškem jeziku v tabli lepo spisano na zid znotraj sleherne v to odločene cerkve obesili. Tako ga vsaki lahko bere, to reč pozvé, in po tem pobožno ljudstvo po cerkvah roma in sedem oltarjev obišče.

S tim dovoljenjem sv. Očeta smo 1. dobili božjo pot (namesto v Rim k grobom aposteljniov in mučencev) v Gorico, Ljubljano in Karmin. 2. Imamo priložnost se vdeležiti popolnoma odpustka enkrat v letu, in večkrat v letu posebnih (nepopolnoma) odpustkov. 3. Se bo veliko molitve zgodilo v prid katoliške cerkve, v podporo prestola sv. Očeta, za spreobrnjenje grešnikov in dobrim v poterjenje. 4. Imamo priložnost si kake posebne milosti (gnade) v tih cerkvah od aposteljniov in mučencev sprostiti, kterih grobe v duhu obiščemo po omenjenih cerkvah.

V obilniši pojasnjenje te božje poti, kakor tudi v podbudo k obilnemu romanju k takim cerkvam pa bodo služile bukve, ktere bodo v kratkem na svitlo prišle o sedem bazilikah v Rimu. — Vse so že spisane, le še nekaj molitev je treba pridjati, da bodo ob enem tudi molitevne bukve. —

Tako imamo naj lepši božjo pot v demačih mestih

*) Tudi ljubljanski premil. škof so menda zadevne papeževe pisma dotičnim gosp. tajnostrom izročili. Vr.

— po dovoljenju sv. Očeta. Bog daj obilno sadú po priporočevanju čast. gg. duhovnov in po gorečnosti bogoljubnih vernikov; sv. Očetu pa blagor in dolgo življenje! Vse naj bo v večji čast in hvalo Bogú, v češčenje Marije D., ss. aposteljnov in mučencev, za povišanje sv. matere katoliške cerkve, pa vernikom v obilni dušni prid. J. G.

Z Goriškega so nam prišli dopisi zastran volitev, pa nasprotnega obsega. Težko nam je pisati o daljnih zadevah v tako tehtni reči, ker so nam okolišine premalo znane; pa tudi ni ravno tako posebno treba. Očitne so dosti načela našega lista, ki si prizadevamo in želimo, da bi bile vselej načela sv. katoliške Cerkve. Po teh pravilih se je ravnati tudi katoliškim volivcem, kar je znano vsakemu poštenemu verniku. V slovenskem geslu: „Vse za vero, cesarja, domovino“ so obsežene potrebne lastnosti naših deželnih poslancev, — tudi ta med drugimi, da naj bi bili povsod med poslanci saj nekteri duhovni, ki jim je bolj jasno vediti, po kateri poti naj se kermi, da bode: „vse za vero.“ — „Več srenjcauov“ pravi med drugim: „Ne dajte se zapeljati obolim svobodnjakom, katerim je vsaka vera dobra; nikar ne zaupajte takim, ki nimajo lepe besede za naše duhovnike; temveč volite le po svoji dobri vesti učene, skušene, značajne, Boga- in ljudi-ljubne možake, da ne bo kesanje prepozno.“

Na Dunaju se je praznik sv. Rešnjega telesa kaj častitljivo obhajal. (Dopis prihodnjič.)

Iz Rima. (Iz prijateljskega pisma.) V praznik presv. Trojice je bila papeževa kapela v šen-Petru vaticanskem. Slovesno sv. mašo je pel kard. Ferrieri. Pričujoči so bili na svojem prestolu sv. Oče, okoli njih vsi očetje vesoljnega zbora. Po evangeliju je imel eden redovnikov govor sredi prezbiterije.

Sv. Oče se ne pogrešajo pri nobeni cerkveni slovesnosti, tako da jim njih okolica že to očita, ter jim svetuje, naj bi se nekoliko bolj varevali. Oni pa odgovorijo, da biti pri Božji službi, in znajti se v cerkvi, bodi si še tako dolgo, to jih le še krepča. Pravijo, da sedanje čase so take okoliščine, da je brez prenehanja treba moliti.

In res, nikdar se ne naveličajo moliti; doma vedno molijo, po cerkvah pri očitni službi Božji jih je zmerom viditi. Zraven pa le vendar vsaki dan zaslišijo toliko toliko ljudi. In pri vsaki priložnosti imajo govor pripravljen, kakoršen ravno je primeren osebam, ki jih zaslišujejo. Njih govori so tako vezani, tako umoslovni (logični), in po okoliščinah tudi tako učeni, da noben mlad in še tako učen mož bi ne mogel bolje govoriti. Sosebno tudi — kakor pravijo — sv. Oče svojemu duhovnemu pisarju veliko narekvajo, — in vse to, kar je pisano, je polno bistrega, učenega in pobožnega zapopadka. Napčne so tedaj misli tacih, ki mislijo in pripovedujejo, da so sv. Oče, kakor mož velike starosti, že slabega uma. To ni res; mi ki smo blizo njih in jih vidimo in slišimo tolikokrat, in z nami vred vsi, ki jih poznajo, smo prepričani, da so popolnoma bistrega uma, sosebne pobožnosti in brez dvoma od sv. Duha razsvetljeni.

Očetje vesoljnega zbora se obilno trudijo, huda vročina jih terpinči, — od zunaj in od znotraj se njih duh neprenehoma upira s študiranjem, prevdarjenjem, kakor z gorečimi molitvami k večnemu Bogu, ki razsvetljuje vselej svoje namestnike. V kratkem bo določena nezmotljivost; svet bo lepo v miru ostal, cerkev pa bo za končno določene enega nauka bogateja.

Razgled po sreću.

Italijansko. Procesije po Italijanskem, kakor v Padovi, v Brešii in drugod, so se letos mirno, tudi še

častitljivo obhajale. Je mar zelénc spregledal, da nič ne opravi s svojimi sužnjimi mavtarji? — Ako bi pa vendar kdo menil, da framasoni počivajo ali „praznujejo,“ bi se močno motil. Samega sv. Rešnjega telesa dan je sicer zbornica v Firencah imela počitek, toda levica je pod Ratazzi-em imela polni svoj shod. — Pri tem pa tudi katoliška stran ne počiva. „Unità“ je mesca majnika in roznika 1870 zbirala darove za sv. Očeta v prid vesoljnega zbora ter ob enem vošila italijanskih duhovnov za razglašenje nezmotljivosti Kristusovega namestnika. Dala je na svitlo perve bukve s 640 stranmi, ki obsežajo 3800 imén, med katerimi jih je pa mnogo, ki namestvajo še družih imena, ki niso zapisani, n. pr. fajmoštri, ki so podpisani zase in za duhovstvo zadevnih duhovnij. Ni pa razglašena še polovica imén in pisem, ki so pripravljene, in pridejo torej na svitlo še druge, morebiti tudi še tretje bukve.

Sv. Oče Pij IX so zdaj že 24 let na stolu sv. Petra, 16. roznika 1846 so bili izvoljeni in 21. ravno tistega mesca kronani. Imenitne reči so se godile že pod tem papežem, pa tudi silovito terpljenje je že stiskalo Pija IX, kakor vsacega velicega moža. In če je kaj hudega, je morebiti sedanji čas naj hujše to, da lastni otroci svetemu Očetu britke rane sekajo. To so res pravi lažnjivi bratje — „falsi fratres“, ki sicer vedno terdijo, da so katoličani, pa vedno nam katoličanom govoré le kakor: „vi, vi“, „vaša stranka,“ kakor taki, ki so pobegnili k sovražnikom in od tam na katoličane in zlasti na papeža kamne mečejo! — Pri tem je pa tudi Božja pomoč očitna nad Pijem IX in vesoljno sv. cerkvijo. Koliko so se izdajavski Italijani že pehali, da bi Rim dobili, ko so druge prestole prekucnili; vendar Pij IX neprestrašeno zboruje s škofi v svetem mestu. In sovražniki, ki so zlasti po katoliških dezelah te leta tolike grenke rane vsekovali sv. cerkvi, ravno zdaj po mnogih krajih osupnjeni in prestrašeni gledajo, kako se verni katoličani oserčujejo, zedinjajo in kar naravnost naznanujejo, da svoje vere, cerkve, svojega naj višega duhovnega poglavarja ne bodo dali novim nejevernikom z nogami teptati. — Bog živi Pija IX in vse prave katoličane!

V Carigradu je 5. roznika pogorelo dve tretjini katoliškega oddelka, ki se imenuje Pera. Kolika groza je tu bila, kaže to, da več tisuč hiš in poslopij je bilo v 12 urah pokončanih in kacih 30.000 ljudi brez postrešja. Med drugim ste pogoreli armensko-katoliško in latinsko patrijarhovše. Nadškof Plujm ni nič rešil razun svojega življenja. Gotovo čez 1000 ljudi je v ognji konec vzelo. V katoliški bolnišnici, ki so jo oskerbovale usmiljene sestre, je tudi nekaj bolnikov in ena sester konec vzelo, večí del tacih, ki so tje pribežali, misleči, da bodo ondi varni. Ogenj je bil tako strahovit, da ne kamen ne les ni bil kos ga zadrževati. Angleško poslanišče, v sredi verta, z visokimi zidovi obdano, vse iz rezanega kamna, so cenili za čisto varno; pa je ravno tako pogorelo in 100.000 liber šterlinov škode je samo pri tem pohišji. Poslanec sam ni družega rešil kakor svoje življenje z ženo vred. Škoda je strahovito velika, zlasti ker je bilo v tem kraju veliko prodajalnic ter raznega blaga itd. — Pera je na višavi nad zalivom bosforovim; pod Pero je Galata, Top Hanè in Fundukli. V tem oddelku so poslanišča, glavne gostišča in evropejske tergovišča. Prebivalstvo tukaj je iz vesoljnega sveta in govore se vsi jeziki, zlasti pa italijansko in francosko. Za keršansko reč je to pogorišče zopet velika škoda, ker s težko se bode prečestje opomoglo. Kaj posebnega je, da v Carigradu so skorej zmiraj strašni požarji. L. 1831 je bil ravno ta oddelik pogorel kakor zdaj to pot, toda še veliko strašneje, ker takrat je bilo pokončanih čez 20.000 hiš. L. 1853 je bilo pogorelo v tem kraju poslopje dervišev plesačev, kjer ima grob

zloglasen poturčenec knez Bonneval z imenom Ahmedpaša. — To pot se je ogenj ustavil zraven avstrijskega poslanišča, toliko da latinske cerkve očetov kapucinov ni več dosegel.

Naslednjič pišejo, da je pogorelo 3449 poslopij, pa da se pogreša 46 brizgelj in 200 tulumbadžis (brizglarjev), ki so ropajoči in celo morijoči se zaganjali v goreče hiše. (Morebiti se to stika s sumom, ki je nekje izročeno, da je bilo nalašč zažgano.) Ljudi je konec vzelo 1200 do 1700. V katoliški bolnišnici so dobili ostanke 6 trupel, med njimi dveh redovnih sester.

V Belgii so pri volitvah tudi katoličani zmagali. V zbornici je 63 katoličanov in 61 liberalcev. Ministerstvo je imelo vradnike na svoji strani, pa mu je vender spodletelo. Kaže se tedaj povsod, da svet spoznava puhlost in zanikarne namene lažiliberalstva, in ne bo se mu zdaj še dal v brezno pogrezniti.

Iz Ljubljane. Poslanca za mesto Ljubljano, od odbora „Slovenije“ priporočena, sta poštna ljubljanska meščana, gospóda:

Jožef Debevec, posestnik in tergovec, in **Janez Horak**, hišni posestnik in podpredsednik kupčijske in obertnijske zbornice.

Ljubljančanje! Ta dva svoja moža volite, ki sta umna in vneta za Vaš blagor in za domačo reč, — ki imata kako bolji skerb, kakor večno nerganje zoper cerkev, konkordat itd. Edinost, zloga, prijaznost z vsimi, — zlasti tudi s svojo materjo Cerkvijo! To je prava pot. Volite torej vsi, volite edino imenovana moža!

Rudeč list z nadpisom „Kranjski volivci!“ se trosi okrog, ki pa ni od naše domače, ampak od nasprotne stranke, kar se že iz tega vidi, da precej v začetku flikne po duhovnih, kakor imajo ti ljudje navado in brez tega živeti ne morejo. Da ob kratkem to obdelamo, veste Slovenci, ta rudečkarica je ravno toliko vredna, kolikor tista brošura „Kranjci pazite“ od leta 1867. Rogovili se zoper slovenske pervake; — še to jim ni prav, da so naši poslanci državni zbor zapustili, v katerem se je zoper našo sv. katoliško Cerkev tako gerdo lomastilo itd.; — črni jih „rudečka“ češ, da so „pobegnili“, — da so „omahljivi poslanci;“ — nemir, ki so ga sami v deželnem zboru delali, zoper duhovstvo kričali itd., pripisuje domačem poslancem.

Celo potegovanje za cesarja naših poslancev — na sum stavi! Prav neumno je še, da vzrok na poslance zavrača, ker se v deželnem zboru sklenjene postave na Dunaju niso poterdile. „Rudečka“ je rudečka!

V **Trebnju**, kakor naznanila kažejo, bode namesto dr. Tomana voljen gosp. J. Vehovec, župan v Žuženberku, ki ga vsi hvalijo, da je prav pošten in moder mož.

V **Laščah** je bil 11. rožn. po cerkvenem opravilu odotn. preč. g. fajm. J. Brodniku slovesno pripét „zlato križ s krono“ — za zasluge pri zidanji cerkve in šole.

Predragi rojaki Teržičani!

Slišim, da mnogi izmed Vas namerjajo o volitvi poslanca za mesta Teržič, Radolico in Kamnik zaglasovati. Kakor drago mi je Vaše zaupanje, vendar Vas moram kar naravnost in serčno prositi, da nikar glasov ne cepite, temuč priporočim Vam in prosim Vas: Vsi zedinjeno dajte svoje glasove od „Slovenije“ priporočenemu kandidatu g. Janezu Murniku, tajniku tergovske zbornice in vredniku „Novic“ v Ljubljani. Enako prosim tudi spoštovane Radoličane in Kamničane.

V Ljubljani, 22. roznika 1870.

Peter Urh,
kanonik.

Savski fajm. č. g. Pavel Čuden je umerl 22. t. (m. R. I. P.); šmarski dekan preč. g. J. Burger in č. g. Fr. Strojín v Hotiču sta huda bolna.

Dukovske spremembe.

V **goriški nadškofiji**. Umerli so: 31. maja gosp. Andrej Vertovec, kurat v Ajdovšini; 14. jun. g. Jože Podberšič, duhoven v pokoju v Kaboridu; 16. jun. g. Jože Konec, duhovni pomočnik v Gargaru. R. I. P. — Izpraznjena kuracija v Ajdovšini je razpisana, in za zdaj je imenovan g. Šimen Gaberšček za administratorja — ostane pa ob enem Kriški kaplan, ker je do Ajdovšine le pol ure hoda.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Podložin sin svojemu Očetu tri petake ali 15 gl. —

Vabilo k naročevanju

na

ZGODNJO DANICO

za drugo polovico leta 1870.

V tacih časih, kakor so zdaj, pa res katoličan ne more biti brez katoliškega časnika svoje dežele. Zato bi bilo vse odveč, častiti in predragi Slovenci, obširno vabiti Vas k naročitvi na „Zg. Danico“, ki Vas že tri-in-dvajseto leto s svojimi veselimi in žalostnimi naznanili obiskuje. Pretečenega pol leta ste ji bili svoje staro zaupanje s tim poterdili, da se je število naročnikov zopet zmnožilo. Serčna hvala! To nas in sodelavce v delu poživljuje in podpira. Blagovolite, prosimo, vedno bolj razširjati edini ta slovenski cerkveno-politiški list; s tim se njegov namen dosega. Priserčna hvala za vsestransko pomoč gg. pisateljem, naročnikom in prijatom! Delajmo zedinjeno, serčno, goreče: Za vero, cesarja, domovino!

Zg. Danica veljá:

za pol leta po pošti . 2 gold. 20 kr., — za četert leta 1 gold. 15 kr.;

za pol leta v tiskarnici 1 „ 80 „ — za četert leta — „ 90 „

Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača 18 kr., za prenarejanje napisa med letom 10 kr.

Odgovorni vrednik: Luka Jeran. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik v Ljubljani.